PROGRAMM TAL-METALINGWA
U TAL-LETTERATURA
IL-LIVELL 5 - IT-TIELET SENA

Il-Morfoloġija - IT-TIELET SENA		
	Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)	**Livell 5 (IT-TIELET)**
Il-konsonanti		
Il-konsonanti xemxin u qamrin	Naf li l-konsonanti jitqassmu f'xemxin (ċ, d, n, r, s, t, x, ż, z) u qamrin (b, f, ġ, g, għ, h ,ħ, j, k, l, m, p, q, v, w).	Naf liema minnhom jieħu l-artiklu l- u min jassimilah. Eż. l-arloġġ, id-dar.
Il-konsonanti qawwija u rotob (l-assimilazzjonI)	Naf li hemm xi konsonanti (bħal b, d, v, ż, g u l-bqija) li meta ngħidhom jew naqrahom fl-aħħar tal-kelma, jinstemgħu mod ieħor bħal kelb li tinstema' /kelp/; lewż, ċerv.	Naf li hemm xi konsonanti (bħal b, d, v, ż, g u l-bqija) li meta ngħidhom jew naqrahom fl-aħħar tal-kelma, jinstemgħu mod ieħor bħal kelb li tinstema' /kelp/; lewż, ċerv.
	Naf li meta niġi biex naqra kliem li jispiċċa bl-għ/h jew meta dan ikunu ħdejn xulxin, dawn jinqraw bil-ħoss ta' ħ bħal tagħhom, magħha, qlugħ, fih.	Naf li meta niġi biex naqra kliem li jispiċċa bl-għ/h jew meta dan ikunu ħdejn xulxin, dawn jinqraw bil-ħoss ta' ħ bħal tagħhom, magħha, qlugħ, fih.
Il-vokali	Naf liema huma l-vokali fil-Malti u naf niktibhom.	
	Naf li l-vokali ie titqies bħala ittra waħda minkejja li tinkiteb minn żewġ ittri.	
L-artiklu.	Naf nikteb l-artiklu quddiem kliem li nuża kuljum. Eż. Il-bieb aħdar. / Id-dar il-kbira.	Naf li l-artiklu huwa *l-* u joqgħod quddiem kliem li jibda b'vokali, għ u h. Eż. l-arblu, l-għasfur, l-hena.
		Naf li xi drabi l-artiklu *l-* ikollu bżonn il-vokali tal-leħen "i" bħal quddiem kliem li jibda bil-konsonanti qamrin. Eż. Xtrajt il-ħobż. / Anna marret il-Belt. / Tlift iċ-ċavetta tad-dar.

	Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)	Livell 5 (IT-TIELET)
Il-Partiċelli:		
Il-prepożizzjonijiet		Naf nikteb prepożizzjoni waħidhom quddiem nomi f'sentenzi sempliċi bħal Mark daħal ġo karozza.
Il-konġunzjonijiet	Naf ngħaqqad kliem flimkien billi nuża l-konġunzjoni *u*. Eż. Jien u Mark.	
L-Interjezzjonijijet		Naf nuża kliem ta' stagħġib, ferħ, biża' jew sentimenti oħra fis-sentenzi tiegħi bħal ajma, uff, prosit, u l-bqija.
Il-Verb:		
Għarfien tal-verb fis-sentenza	Naf nagħraf il-kelma li turi azzjoni f'sentenza sempliċi bħal John jaqra l-ktieb.	Naf nagħraf u nikteb verbi f' għadd ta' sentenzi bħal John jaqra l-ktieb u Mandy tisma' r-radju.
L-Imperattiv	Nifhem il-kmand fit-taħdit fl-interazzjoni ta' kuljum fil-klassi.	Nagħraf il-forma tal-Imperattiv sempliċi fis-singular u l-plural fit-taħdit bħal: Ġib il-pitazz miegħek għada.
Il-Perfett		Naf nuża verbi sempliċi (barra dawk li fihom l-għ u l-h) fit-temp u l-persuna t-tajba fit-taħdit ta' sentenzi sempliċi bħal John ħareġ, il-kelb ħarab.
l-Imperfett		Naf nuża verbi sempliċi (barra dawk li fihom l-għ u l-h) fit-temp u l-persuna t-tajba fit-taħdit ta' sentenzi sempliċi bħal John jorqod, il-qattus jiekol.
In-Negattiv tal-Verb		Naf nikteb in-negattiv ta' verbi sempliċi fl-imperattiv bħal tiġrix, timxix, tifraħx.

	Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)	Livell 5 (IT-TIELET)
In-Nom		
It-Tipi ta’ Nomi	Naf nagħraf x’inhu i.e. l-ismijiet ta’ oġġetti fil-klassi bħal bieb, tieqa, pitazzi, kotba.	
Il-Ġens		Naf kif naqleb nomi mill-maskil għall-femminil billi nżid jew nibdel l-aħħar vokali f'a fl-aħħar bħal kelb - kelba, qattus -qattusa, tabib - tabiba, xiħ - xiħa, nannu - nanna, ziju - zija.
Il-Possessiv		Naf nuri l-possessiv billi ninqeda bil-prepożizzjoni ta' waħidha bħal Dan il-ktieb ta' John; Il-kelb ta' Anna.
Il-Pronomi	Naf nuża u nifhem il-pronomi magħżulin f'kuntesti tat-taħdit, qari u smigħ.	Naf inħaddem il-pronomi dimostrattivi bħal dan, din, dawn / dak, dik, dawk.
L-Aġġettivi	Naf nuża l-aġġettivi, fosthom il-kuluri u kwalitajiet, fit-taħdit, qari u smigħ tiegħi ta' kuljum.	Naf nikteb l-aġġettivi pożittivi (sempliċi) fil-maskil u l-femminil bħal dar kbira, bieb kbir.
		Naf nikteb l-oppost ta’ aġġettivi bħal twil - qasir, sabiħ - ikrah, u l-bqija.

Is-Sintassi - IT-TIELET SENA		
L-Istruttura tas-Sentenza		Naf nikteb sentenza sempliċi li jkun fiha s-suġġett, il-verb u l-aġġettiv bħal John jimxi ħafna.
Il-qbil bejn l-elementi ewlenin tas-sentenza		Naf li meta nikteb sentenza l-verb għandu jaqbel mas-suġġett f'dak lu hu ġens u għadd.

Il-Punteġġjatura - IT-TIELET SENA		
	Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)	**Livell 5 (IT-TIELET)**
L-ittri kapitali	Naf li kull sentenza għandi nibdieha b'ittra kbira. Eż. Dan tifel bravu.	
	Naf li l-ismijiet tal-ħbieb tiegħi u ta' dawk li jieħdu ħsiebi, tal-pets u l-ġugarelli tiegħi, tal-pajjiż u r-raħal fejn ngħix jibdew b'ittra kbira bħal Kylie, Fifi, Miċu, Malta, il-Mellieħa, Rokku r-Robot.	Naf li l-ismijiet propji tan-nies, tal-annimali, tal-postijiet u tal-oġġetti jibdew b'ittra kbira bħal Mandy, Kiko, l-Imdina, Thermos.
		Naf kif nikteb l-ittri ie/ħ/h/għ/ meta jkunu kapitali bħala Ie, Ħ, H, Għ. Eż. Ieqaf hemm, Ħareġ jiġri, Hemm fuq; Għalqa sabiħa.
		Naf li l-istaġuni nibdiehom b'ittra żgħira. Eż. il-ħarifa, ix-xitwa, ir-rebbiegħa, is-sajf.
		Naf li x-xhur u l-ġranet tal-ġimgħa nibdiehom b'ittra kbira. Eż. Ottubru, Novembru, it-Tnejn, il-Ħadd.
Naf meta għandi nuża s-sing qasir (-)	Naf li s-sing huwa parti mill-artiklu u li għandi nużah kull meta nikteb kelma bl-artiklu. Eż. il-bieb, id-dar.	
Naf meta għandi nuża l-punt.	Naf li sentenza għandi nagħlaqha bil-punt. Eż. Din warda ħamra.	Naf li sentenza għandi nagħlaqha bil-punt. Eż. Din warda ħamra.
Naf meta għandi nuża s-sinjal tal-mistoqsija.		Naf li meta s-sentenza jkollha x-xejra u t-ton ta' mistoqsija, nagħlaqha bis-sinjal tal-mistoqsija. Eż. X'se nieklu llum?

L-Ortografija - IT-TIELET SENA			
Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)			Livell 5 (IT-TIELET)
Naf nikteb in-numri.	Naf nikteb: żero, wieħed/waħda, tnejn, tlieta, erbgħa, ħamsa, sitta, sebgħa, tmienja, disgħa, għaxra.		Naf nikteb in-numri ordinali (waħidhom u ma' kliem ħafif) minn wieħed sa mija. Eż. L-ewwel, It-tifel ġie t-tieni; Il-ħames bank.
			Naf nikteb: għoxrin, tletin, erbgħin, ħamsin, sittin, sebgħin, tmenin, disgħin, mija. Eż. Fil-klassi hemm għoxrin tifel u tifla.
L-alfabett (kitba tal-kliem)	Naf nikteb l-ittri kollha (żgħar u kbar) tal-alfabett u nagħżel bejn il-konsonanti (b, ċ, d, f, ġ, g, għ, h, ħ, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, ż, z) u l-vokali (a, e, i, o, u, ie).		Naf nikteb waħdi u b'aktar kunfidenza l-ittri kollha (żgħar u kbar) tal-alfabett u nagħżel bejn il-konsonanti (b, ċ, d, f, ġ, g, għ, h, ħ, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, ż, z) u l-vokali (a, e, i, o, u, ie).
	Naf nikteb kliem skont forom differenti bħal /vk/ /vkv/ /vkkv/ /kv/ /kvkv/ /kvk/ /kvkkv/ /kvkvk/ /kvkkvk/ Eż. id, ara, Alla, ra, pupa, ħut, kaxxa, daħal, kisser.		
	Naf nikteb kliem b'għoqod konsonantali bħal /kvkk/ /kkvk/ /kkvkv/ /kkvkk/ u l-bqija. Eż. ħabb, trab, bravu, trakk.		

Livell 4 (L-EWWEL u T-TIENI SENA)			Livell 5 (IT-TIELET)
	Naf nikteb kliem fis-singular li għandu l-għ / h/ ie. Eż. għasfur, għalqa, hemm, hija, huwa, huma, hawn, ried, wied, missier, ħalliel, tuffieħa.		
Il-konsonanti (doppji fin-nofs, fl-aħħar, id-dgħajfin)	Naf nikteb kliem komuni li fih konsonanti l-istess doppji fin-nofs bħal ballun, sellum, marru, ċatta.		Naf nikteb kliem komuni li fih konsonanti l-istess doppji fin-nofs bħal ballun, sellum, marru, ċatta.
	Naf nikteb kliem komuni li fih żewġ konsonanti differenti fin-nofs bħal borma, kamra, tarġa.		Naf nikteb kliem komuni li fih żewġ konsonanti differenti fin-nofs bħal borma, kamra, tarġa.
Mudelli tal-għ/h	Nagħraf l-kliem komuni bl-għ, fil-bidu ta' xi nomi, bħal għasfur, għalqa, għax, u għanqud.		Naf nikteb kliem komuni bl-għ, fil-bidu ta' xi nomi, bħal għasfur, għalqa, għax, u għanqud.
	Naf naqra kliem li fihom l-għ fil-bidu u fin-nofs, bħal għax, għandi, logħba, xogħol, ragħad.		Naf nikteb kliem li fihom l-għ fil-bidu u fin-nofs, bħal għax, għandi, logħba, xogħol, ragħad.
	Naf naqra l-kliem li fihom l-h fin-nofs, bħal deher, fehem, deheb, xahar.		Naf nikteb l-kliem li fihom l-h fin-nofs, bħal deher, fehem, deheb, xahar.
Il-vokali ie	Naf nikteb kliem komuni b'sillaba waħda li fih il-ie bħal bieb, sieq, ħbieb, wied, ried, għax narahom miktuba u esposti viżwalment u megħjuna bl-istampi madwari fil-klassi, u fl-iskola.		Naf nikteb kliem ta' żewġ sillabi li fih il-ie fl-aħħar sillaba, bħal missier, widien, bibien, u l-bqija.

IT-TQASSIM TAL-LETTERATURA

LIVELL 5 U 6 (MIT-3 SAS-6 SENA TAL-PRIMARJA)

LETTERATURA GĦAT-TFAL

Għażla minn:

- taqbiliet, għanjiet ħfief u popolari minn kitbiet ta' Patri Anastasju Cuschieri, Mary Meilaq, Mary Puli u l-bqija;
- poeżiji umoristiċi u ċajtiera ħfief minn kitbiet ta' Mary Puli, Mary Meilaq, Anton Buttigieg, u oħrajn;
- ħrejjef u leġġendi popolari Maltin u dawk barranin bħal dawk ta' Bro. Henry, Ġan Anton Vassallo, Patri Ġużè Delia, Guido Lanfranco u oħrajn.
- għażla ta' kotba bil-Malti, mil-listi approvati, li jinkludu kotba tal-misteri, l-avventuri għat-tfal, stejjer mistħajla, u l-bqija, biex l-istudenti, filwaqt li jieħdu gost jaqraw, ikomplu jiżviluppaw u jwessgħu l-għarfien tagħhom tal-ilsien Malti u jibdew jitħarrġu fl-apprezzament letterarju skont kif stabbilit fil-kisbiet tat-tagħlim għal dawn il-livelli.

TMIEM